Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет іноземних мов
Кафедра романської філології та перекладу

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ОСНОВИ ЕТНОПСИХОЛІНГВІСТИКИ
INITIATION À L'ETHNOPSYCHOLINGUISTIQUE
(Cours au choix)

Освітньо-професійна програма Французька мова і література та друга іноземна мова

Спеціальність: 035 Філологія (романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька)

Спеціалізація: Французько-український переклад та переклад з другої іноземної мови

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти Другий (магістерський)

Мова навчання: Французька

Розробник: д. філол.н., проф. Попович М.М.

Профайл викладача:kafedrafm@yahoo.fr
Контактний тел. 050.814.99.79

E-mail: mpopovych@yahoo.fr

Сторінка курсу в Moodle
Консультації 2 година на тиждень (п'ятниця)
Онлайн-консультації:за попередньою домовленістю
Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Сучасний розвиток гуманітарних наук досяг того якісного рівня, на якому відбувається глибоке переосмислення багатьох здобутих раніше знань про людину, про її розумово-мовленнєву діяльність та інтелектуальні надбання, досягнуті завдяки їй. У мовознавстві процес переосмислення класичних поглядів на людину та її мовлення здійснюється в руслі лінгвокогнітивної парадигми, що має завданням пояснити як, за допомогою яких біопсихологічних механізмів людина концептуалізує й категоризує оточуючий її світ і саму себе, елементом якого вона є, у мовних структурах. Етнопсихолінгвістики як базова дисципліна когнітивної лінгвістики, з'ясовує проблеми, які пов'язані зі здобуттям, обробкою, систематизацією й збереженням людиною знань, добутих в результаті її розумово-мовленнєвої діяльності

2. Мета навчальної дисципліни: Ознайомити студентів з найвагомішими нейролінгвістичними, психолінгвістичними та соціокультурними чинниками мовленнєвої діяльності людини в контексті гіпотези лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа.

3. Завдання спецкурсу – сформувати у студентів базові уявлення про те, що є універсальним і культурно-специфічним у різних мовах, як співвідносяться мова і мислення, як за допомогою мови формується національно-культурна специфіка світобачення її носіїв і як вона виражається в комунікативних актах.

Програмні результати вивчення дисципліни:

1.Уміти глибинно осмислювати й аналізувати мовні факти французької та української мов та професійно зіставляти їх в порівняльному плані.

2. Уміти застосовувати набуті знання в перекладацькому аналізі текстів у пошуку еквівалентних та адекватних з точки зору перекладознавства мовно-граматичних одиниць.

3. Самостійно проводити аналітичні дослідження (резюмувати, синтезувати, узагальнювати), виявляти закономірності та зв'язки граматичних явищ з семантикою і прагматикою .

5. Самостійно відбирати певні (експресивні, нейтральні, логічні) мовні і мовленнєві засоби (морфо-синтаксичні), які є оптимальними для реалізації комунікативного наміру та адекватними в соціально-функціональному плані ситуації спілкування (усна та писемна форми).

5. Самостійно застосовувати конструктивно-планувальні, комунікативно-навчальні, організаційні, розвивально-виховні та дослідницькі компетентності в навчальній діяльності та брати участь у наукових семінарах, конференціях, наукових гуртках, дискусіях в галузі лінгвістики.

Компетентності, які студент набуде в результаті навчання

Загальні:

1. Здатність правильно спілкуватися державною (ЗК3) та іноземною мовою (ЗЗК 9) мовою як усно, так і письмово.
2. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 2).
3. Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 4.)
4. Здатність учитися й опановувати сучасні знання (ЗК 5).
5. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК6)
6 . Здатність до проведення досліджень на належному науковому рівні **(**ЗК 9)

Фахові:

1. Знати і адекватно використовувати у професійній діяльності метамовний інструментарій вивчених теоретичних дисциплін щодо проблем співвідношення мови та мислення, концептуалізації й категоризації предметів об'єктивного світу в мовних поняттях, формування мовних значень.

2. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого та літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів (СК 3)

3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

4. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії вербального спілкування.

5. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди французької та української мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову та мови, що вивчаються в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

7. Уміти враховувати, спілкуючись іноземною мовою, відмінності різних мов у способах категоризації й концептуалізації елементів об'єктивного світу, щоб уникати комунікативних невдач в досягненні взаєморозуміння; використовувати одержані знання в проблемних моментах міжкультурного спілкування.

4. Пререквізити. Знання французької мови за рівнем С 1, прослухати курс дисциплін: Вступ до мовознавства, Загальне мовознавство, Порівняльна лексикологія, Психологія.

Для успішного засвоєння нормативної дисципліни «Основи етнопсихолінгвістики» студенти повинні вільно спілкуватися двома порівнюваними мовами як усно, так і письмово; уміти абстрактно мислити, аналізувати, синтезувати, узагальнювати та систематизувати навчальний матеріал.

Опанування матеріалом курсу – основа успішної комунікативної та перекладацької діяльності майбутніх фахівців з перекладу з французької на українську мову.

3. Опис навчальної дисципліни
3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна (філологія/ переклад)	5-й	1	3.0	90	30		-		60		залік
Заочна (філологія/ Переклад)	5-й	1	3.0	90	8			-	82		залік

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
Змістовий модуль 1. Етнолінгвістика як наука про міжкультурні особливості мовленнєвого спілкування												
Thème 1. Les racines biologiques du langage	6	2	-	-		4						6
Thème 2.De parties composantes du langage humain	6	2				4						6
Thème 3. L'ethnolingui-stique et son avancement historique	6	2				4						6

Thème 4. l'hypothèse de la relativité linguis-tique.	9	3	-	-		6		2				6
Thème 5. Images du monde : image scienti-fique	6	2	-	-		4						6
Thème 6. Images du monde : image linguistique	6	2				4		2				5
Thème 7. La conscience et la langue	6	2				4						5
Разом за змістовим модулем 1	**45**	**15**				**30**						**40**
Змістовий модуль 2. Мовний знак як формант мовної картини світу												
Thème 1. La théorie du signe linguistique	9	3	-	-		6		2				6
Thème 2. La forme du signe linguistique en tant que formateur de l'image linguistique du monde	6	2				4						6
Thème 3. La phonosémantique	6	2	-	-		4	12					6
Thème 4. le signifié du signe linguistique et son rôle dans la création de l'image linguistique du monde**.**	6	2				4		2				6
Thèmes 5. Les stéréotypes ethnoculturelles de communications	6	2				4						6
Thèmes 6. Le référent du signe linguistique (élément z) et son rôle dans la création de l'image linguistique du monde	6	2				4						6
Thème 7. Phénomènes précédents	6	2	-	-		4						6
Разом за змістовим модулем 2	45	15				30						42
Усього годин	90	30				60		6				82

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

3.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Les racines biologiques du langage (знайти і опрацювати 1 джерело з Вікіпедії на дану тему)
2	l'objet d'études de l'ethnolinguistique (підготувати виступ за конспектом лекції)
3	Wilhelm Humboldt et sa conception théorique de la langue (законспектувати основні мовознавчі ідеї вченого за підручниками із занального мовознавства). зробити)
4	Benjamin Lee Whorf et son hypothèse de la relativité linguistique законспектувати основні мовознавчі ідеї вченого за підручниками із занального мовознавства).
5	Les discussions de linguistes ukrainiens concernant l'hypothèse de la relativité (підготувати виступ на дану тему)
6	Les problèmes de la conscience et de la pensée (знайти і опрацювати 1 джерело з Вікіпедії на дану тему))
7	La méthode d'introspection pour pouvoir comprendre l'image du monde (провести спостереження над власними особливостями мислення і описати їх)
8	L'apport de la phonosémantique dans l'étude de l'image du monde linguistique (підготовути автореферат на дану тему)
9	L'étymologie comme preuve de la réalité de l'image du monde (зробити порівняльний етимологічний аналіз значень п'яти довільно вибраних слів української та французької мов)
10	Les stéréotypes verbales comme témoignage de la singularité de l'image du monde (підготувати реферат на тему стереотипів вербальної комунікації)

4. Система контролю та оцінювання

Система контролю знань студентів передбачає:

) письмовий контроль на лекціях у вигляді відповіді на одне конкретне запитання (у формі тезисів або тестів);

2) усне індивідуальне або групове опитування під час лекційних, практичних занять та в позаудиторний час;

3) тестові методи перевірки;

4) індивідуальна презентація з обраної проблематики теоретичної граматики;

5) підготовка реферату з тематики, відведеної на самостійне опрацювання;

6) контроль виконання індивідуальної письмової та усної роботи з дисципліни;

7) модульна контрольна робота.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

Умови допуску до заліку:

1) виконання двох модульних контрольних робіт на позитивну оцінку;
2) відпрацювання пропущених лекційних/практичних занять;

Примітка: Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) може здійснюватися в національній 4-бальній шкалі – "відмінно" ("5"), "добре" ("4"), "задовільно" ("3"), "незадовільно" ("2"). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються "0".

У кінці семестру викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру. Максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру становить 60.

Залік може відбуватися в усній формі, письмовій формі або складатися з письмової та усної частин.

Підсумкова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС виставляється за таблицею:

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)														Кількість балів (залікова робота	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2							**40**	**100**
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7		
4	4	4	4	4	5	5	5	4	4	5	4	4	4		

Критерії та шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Курс зі Вступу до спеціальності поділений на два модулі. В кінці кожного модуля обов'язковий модульний контроль. Завершується курс семестровим контролем – **заліком.**

Розподіл балів: **60 балів** (до 30 у кожному модулі, а саме: робота на семінарських заняття **до 25** балів, обов'язковий модульний контроль – до **5** балів). На заліку максимальна оцінка знань студента становить **40 балів.**

Критерії, які застосовуються викладачем для поточного та модульного контролю за роботою студентів:

- Відповідь студента на занятті оцінюється від **0** до **5 балів,** при цьому враховується: наявність конспекту; володіння темою; уміння провести логічний аналіз явища, що розглядається та зробити аргументований висновок.
- Студент повинен використовувати додаткові можливості для накопичення балів. Наприклад:

тестування – від **1** до**10 балів;**
реферативні доповіді – до **5 бал;**
науково дослідні роботи – до **5 балів.**
Презентації – до 10 балів

Для оцінки “**відмінно**” потрібно продемонструвати глибоке знання практичного матеріалу, логічно розкрити питання білета й коректно проілюструвати його прикладами.

Оцінка “**добре**” ставиться тоді, коли студент досконало володіє матеріалом, дає правильні відповіді на 75% поставлених запитань.

Задовільна оцінка виставляється тоді, коли студент частково розкрив питання екзаменаційного білета і відповів на 65% додаткових запитань.

Незадовільна оцінка – це надто слабкі знання вивченого матеріалу, невірні відповіді на додаткові питання.

Оцінка за навчальну дисципліну виводиться відповідно до такої системи оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
80-89	**B**	добре	
70-79	**C**		
60-69	**D**	задовільно	
50-59	**E**		
35-49	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Верещагин Е.М.,** Костомаров В.Г. Язык и культура.- М, 1973.
2. **Воронин С.В**. Фоносемантические идеи в зарубежном языкознании: Очерки и извлечения. Учебн. Пособ.- Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1990.- 200 с.
3. **Гудков Д.Б.** Теория и практика межкультурной коммуникации.- М.: ИТДГК “Гнозис”, 2003.- 288 с.
4. **Звегинцев В.А**.. История языкознания XIX – XX веков в очерках и извлечениях.– М.: Изд-тво “Просвещение”, 1963. – Ч.I.- 465 с.; Ч.II.- 479 с.
5. **Зубкова Л.Г.** Общая теория языка в развитии.- М.: Изд-тво Российского ун-та дружбы народов, 2003.- 471 с.

6. **Корнилов О.А.** Яыковые картины мира как производные национальных менталитетов.- М.: ЧеРо, 2003.- 349 с.
7. **Красных В.В**. Этнопсихолингвистика и лингвокульторология: Курс лекций.-М.: ИТДГК “Гнозис”, 2002.- 284 с.
8. **Красных В.В.** Основы психолнгвистики и теории коммуникации: Курс лекций.- М.: ИТДГК “Гнозис”, 2001.- 270 с.
9. **А.Т.Кривоносов**.Мышление, язык и крушение мифов о “лингвистической относительности”, “языковой картине мира” и “марксисткао-ленском языкознании”- Москва-Нью-Йорк, 2006.– 821 с.
10. **Леонтьев А.А.** Язык не должен быть «чужим» // Этнопсихолингвистические аспекты преподавания иностранных языков. М., 1996. С. 41-47.
11. **Маслова В.А.** Лингвокульторология.- М.: Академия, 2001.- 208 с.
12. **Постовалова В.И**. Картина мира в жизнедеятельности человека / В.И. Постовалова // Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира. – М.: Наука, 1988. – С. 8-69.
13. **Потебня А. А**. Мысль и язык / А. А. Потебня. – К.: Синто, 1993. – 191 с.
14. **Рябцева Н.** Язык и естественный интеллект. – М.: Академія, 2005.- 640 с.
15. **Роль человеческого** фактора в языке: Язык и картина мира/ Б.А.Серебренников, Е.С.Кубрякова, В.И.Пустовалова и др.- М.: Наука, 1988.- 216 с.
16. **Этнопсихологический** аспекты преподавания иностранных языков.- М., 1966.
17. **Стефаненко Т.Г.** Стефаненко Т.Г. Этнопсихология.- М., Аспект Пресс, 2003.
18. **Черниговская Т.В**. Зеркальный мозг, концепты и язык: цена антропогенеза // Российский физиологический журнал им. И.М. Сеченова РАН. Т. 92, № 1. 2006.
19. **Черниговская Т.В**. Человеческое в человеке: сознание и нейронная сеть // Проблема сознания в философии и науке / Под ред. Д.И. Дубровского. М.: Ин-т философии РАН, 2008.
20. **Baylon Chr., Mignot X**. La communication.- 2-ième éd revue et augmentée.- P. : Armand Colin, 2006.- 416 p.
21. **Delacroix Henri**. Le langage et la pensée. Paris. Librairie Félix Alcan, 1924.
22. **Donville** Barbara - " Émotions et connaisssance de soi ". From : http://barbara.donville.free.fr
23. **Julian Jaynes**. La Naissance de la Conscience dans L'Effondrement de L'Esprit. Presses Universitaires de France, Paris, 1994
24. **Sapir E.** . Le langage : introduction à l'etude de la parole. Paris, Payot. 1953.
25. **Інтернет джерела на теми:** етнолінгвістика, психолінгвістика, лінгвокультурологія